

Михальченко О.А.,

кандидат економічних наук, доцент,
проректор з інноваційного навчання та інформатизації.
Національний авіаційний університету, м. Київ.

ІНВЕСТИЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ПРОЄКТІВ У КОСМІЧНОМУ ПРОСТОРИ

Анотація. У роботі визначено пріоритетні напрями підприємницької діяльності у космічному просторі. Узагальнено європейські стандарти проектування космічно-ракетної техніки, запропоновано заходи з їх імплементації в Україні.

Ключові слова: інвестиційно-економічні механізми, підприємницькі проекти, космічний простір

Пріоритетним розвитком космічної діяльності є створення нової ракетно-космічної техніки, яке має стати інноваційним проектом, що має подолати фактори нестійкості зовнішнього середовища: економічні (кон'юнктура космічного ринку); політичні (можливість і доступність використання ракет); технічні (забезпечення надійності ракетно-космічної техніки); екологічні (використання екологічного палива для ракет).

Відповідно до європейських стандартів проектування ракетно-космічної основними етапами є: 1) «Визначення місії/ ідентифікація потреб»; 2) «Обґрунтування проекту»; 3) «Попереднє визначення проекту»; 4) «Детальне визначення проекту»; 5) «Експлуатація»; 6) «Утилізація». Ідентифікація потреб у ракетно-космічній техніці має проводитися на основі маркетингових досліджень із урахуванням тенденцій, трендів світового ринку авіаційно-космічної техніки, обладнання, озброєння на основі SWOT-аналізу та інших інструментів оцінки ринкової економіки. На етапах обґрунтування та попереднього визначення проекту здійснюються наукові дослідження та розробки; конструкторсько-технологічна підготовка виробництва. На етапі детального визначення проекту відбувається освоєння нової авіаційно-космічної техніки та її масове виробництво. На етапі експлуатації - транспортування до місць використання, експлуатація авіаційно-космічної техніки, обладнання та озброєння з метою вироблення космічної продукції та надання космічних послуг. Заключним етапом є утилізація авіаційно-космічної техніки та покриття можливих збитків. Для удосконалення проектування нової авіаційно-космічної техніки необхідно удосконалити підходи до визначення її вартості на основі методів аналогів продаж та витратного методу. В частині останнього в управлінському обліку слід побудувати систему калькулювання витрат на основі «центрів відповідальності», бюджетування, комбінування; а при визначенні загальної результативності проекту слід враховувати усі складові ефективності (економічну, соціальну, екологічну, оборонну) тощо. Для підвищення

ефективності розробки і використання сучасної авіаційно-космічної техніки і озброєнь необхідно використовувати новітні фізичні принципи і матеріали, робототехніку, технології *Blockchain* та високотехнологічні системи програмованого штучного інтелекту, які дозволять поєднати всі комунікації управління в єдине ціле і налаштувати їх під потреби користувачів, зокрема, відстежувати рух об'єктів космічної діяльності в Інтернеті. У виробничій сфері зазначені технології дозволятимуть ефективно управляти використанням ресурсів та інноваціями на різних ієрархічних рівнях. Сталий розвиток космічної діяльності потребує формування єдиної інформаційної бази, швидкого обміну релевантною і актуальною інформацією, узгодження інтересів економічних агентів, застосування таких технологій, які унеможливають надлишкове накопичення космічних об'єктів на орбіті.

Положення про управління ризиками, пов'язаними з наданням державних гарантій, та розподіл таких ризиків між державою, кредиторами і позичальниками, затверджене урядом України [1], передбачає такі принципи управління ризиками, як: економності та ефективності (витрати на управління ризиками не повинні перевищувати бюджетних витрат на виконання гарантійних зобов'язань); історизму (використання результатів порівняльно-історичного аналізу). Тому, на основі європейських стандартів при оцінці проєктів створення нової авіаційно-космічної техніки необхідно виходити із алокативної ефективності, враховувати не тільки економічний, але і інтернальний екологічний та соціальний ефекти.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення про управління ризиками, пов'язаними з наданням державних гарантій, та розподіл таких ризиків між державою, кредиторами і позичальниками: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 131. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/131-2011-%D0%BF?find=1&text=%D0%B5%D1%84%D0%B5%D0%BA%D1%82#w1_2